

tussen Duin & Dijk

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 17 2 ● 2018

● Foto: Theo Baas.

Stinkende gouwe

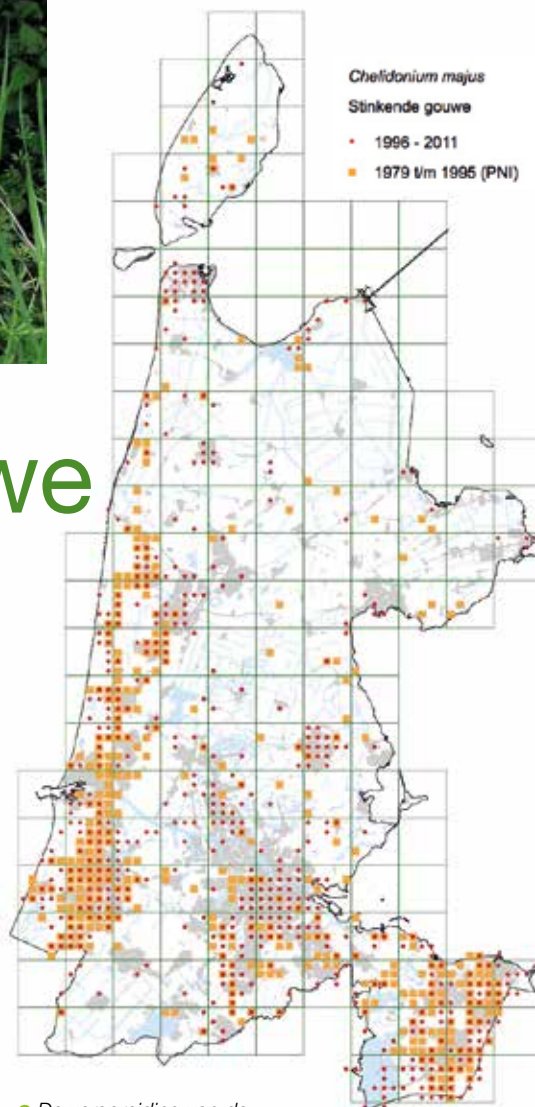
Chelidonium majus

Kenmerken

Stinkende gouwe is een middelhoge, overblijvende plant met diep veerdelige bladeren met een drielobbig eindblaadje. De bladeren zijn van boven heldergroen en van onderen blauwgroen. Ze zijn verspreid behaard en staan aanvankelijk in een wortelrozet. De plant bloeit van mei tot in oktober. De gele 1-2 cm grote bloemen groeien met twee tot acht bij elkaar in losse, lang gesteelde schermen. De zaaddozen zijn langwerpig en bevatten zwarte zaden met een olieachtig aanhangsel waar mieren dol op zijn. De mieren verslepen de zaden en dragen zodoende bij aan de verspreiding. De plant heeft een onaangename geur en bevat een geel, enigszins giftig melksap dat verschillende alkaloiden bevat. Stinkende gouwe werd vroeger als artsenijsplant gekweekt en als middel aangeprezen voor allerlei kwalen. Het verdikte sap werd onder andere gebruikt bij verstoppingen en als "pisdrijvend, zweetdrijvend en koortswerend" middel aanbevolen. Het melksap werd ook gebruikt tegen oogziekten en wratten en met reuzel gemengd zou het een voortreffelijk middel zijn tegen rotkreupel bij schapen. Stinkende gouwe is familie van de klaprozen (Papaveraceae). "Chelidonium" stamt waarschijnlijk af van het Griekse chelidoon, wat zwaluw betekent, en heeft betrekking op een oude fabel waarin zwaluwen hun blind geboren jongen met het sap van de plant ziende maakten.

Ecologie

Stinkende gouwe is een plant van licht beschaduwde plaatsen op droge tot vochtige, matig voedselrijke tot zeer voedselrijke grond (zand, leem, zavel) of stenige plaatsen. Vaak betreft het stikstofrijke, omgewerkte en kalkhoudende grond. De plant is een typische begeleider van bebouwde gebieden. Ze is te vinden in plantsoenen en tuinen, tussen de bestrating op beschaduwde plaatsen en zelfs op muren. Natuurlijke standplaatsen buiten het stedelijke gebied zijn lichte loofbossen op rivierduinen en beekoeverwallen, aan de binnenduintrand bosranden, struwelen, houtwallen, heggen, hakhoutbosjes en voedselrijke zomen.

● De verspreiding van de stinkende gouwe in Noord-Holland.

Verspreiding en trend

Stinkende gouwe is een plant van de gematigde streken in Europa en Azië en op een paar plaatsen in het uiterste noordwesten van Afrika. Ze is ingeburgerd in onder andere Noord-Amerika en Nieuw-Zeeland. In ons land is het een algemene plant, maar vrij zeldzaam in het noordoosten en in het Waddengebied. In het stedelijke gebied is de plant overal te vinden. Het zwaartepunt in Noord-Holland ligt in het stedelijke gebied en de binnenduintrand. Op de kaart lijkt er sprake van achteruitgang in het landelijke gebied maar dit beeld is niet reëel omdat het landelijke gebied tijdens de tweede ronde van de natuur-inventarisatie grotendeels niet is geïnventariseerd.

Theo Baas
baas0828@planet.nl